

ԵԿԵՔ ԼԻՆԵՆՔ ՆՐԱ ՊԵՍ

Ես ընկերացա նրա հետ, երբ առաջին անգամ սկսեցի բառեր արտաբերել: Նա ամուր կառչեց ինձանից՝ առանց անգամ մտածելու, որ կարող է հեռանալ, և առանց կասկածելու իմ՝ նրանից հեռանալուն:

Ես առա նրան իմ մեջ՝ առանց հասկանալու, թե ով է նա: Տարիներ անցան, էլ ավելի կապվեցի նրա հետ, իսկ նրա՝ ինձ հետ ունեցած կապվածությունը մնաց անփոփոխ: Նա, անշուշտ, առանց ինձ չի կարող ապրել:

Որքան մեծացա, այնքան ավելի լավ հասկացա, թե ինչ է նա իրենից ներկայացնում... Նա այն է, ում պետք ենք ես ու դու օդ ու ջրի պես, և նույնկերպ էլ նա է մեզ պետք... Չէ, չի կարող նա առանց մեզ:

Նա ես եմ, ես նա եմ, դու նա ես, նա դու է: Նա իմ ու քո

մայրենի լեզուն է, իսկ ես ու դու մեր մայրենի լեզուն ենք: Լեզուն առանց մեզ իր կյանքը չի պատկերացնում, եկեք լինենք մեր լեզվի պես:

**Սիրանուշ ԱՐԱՄՅԱՆ
Լրագրություն
3-րդ կուրս**

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ ԳՈՎԱՍԱՆՔՆԵՐ ՊԵՏՔ ՉԵՆ, ԳՈՐԾԵՐ ԵՆ ՊԵՏՔ

Պատերազմում բոլորս ենք մեռնում, այն ո՞վ է ասել, թե այսքան կամ այնքան մարդ մահացավ: Պատերազմում մենք բոլորս ենք մեռնում. մայրը մեռնում է ինչ-որ ժամանակ, երբ լսում է, որ որդին է մահացել, քույրը մեռնում է, երբ լսում է, որ հայրը վիրավոր է, հաշմանդամ տղան մեռնում է, երբ իրեն առանց ոտքերի է տեսնում, կինը մահանում է, երբ լսում է, որ ամուսինը գերի է ընկել, տատիկը տեսնում է իր առյուծ որդու դիակը. և ի՞նչ է դա, եթե ոչ մեռնել:

Պատերազմում բոլորս ենք մեռնում, ուղղակի նրանք են, որ չեն վերադառնում, նրանք են, որ չեն երևում, նրանց նկարների դիմաց է, որ մոմ ու ծաղիկներ կան, իսկ մենք, մենք մի կերպ խելքի ենք գալիս, վերածնվում Աստծո հույսով ու հավատով սկսում նորից քայլել սովորել: Պատերազմում մենք բոլորս էլ մի պահ մահ ենք ապրում ու այն, որ այսօր

ծաղիկ ենք խոնարհում մեր բոլորիս մահերի հիշողությունն է, մենք նրանց անավարտ գործերի շարունակությունն ենք, նրանք զոհվել են և ամեն լավ գործ, որ պետք է անեին, թողել են մեզ: Մենք բոլորս պիտի ավելի շատ սիրենք միմյանց նրանց փոխարեն, ժպտանք ու սովորենք նրանց փոխարեն, ջանանք և կառուցենք նրանց փոխարեն և, ինչն ամենակարևորն է, հավատանք ու ապրենք Նրանց փոխարեն: Սա է հայրենասիրությունը, եկեք ժպտանք ու կառուցենք մեր հայրենիքը, ոչ թե երեսպաշտությանը զինվորի կենաց խմենք, հետո հարբած հայհոյենք իրար, այլ աղոթենք ու օգնենք միմյանց:

Նրանք իրենց բացակայությամբ ավելի շատ բան սովորեցրին, քան ոմանք իրենց ներկայությամբ: Թող նրանց օրինակը մեզ դաս լինի ոչ թե մարդ սպանելու, այլ մարդ ապրեցնելու համար: Ցեղասպան պատերազմում մենք բոլորս, ովքեր ապրում և գործում ենք մեր այս մի թիզ հայրենիքում, փրկվել ենք իրաչքով, թե՛ սովորական քաղաքացի, թե՛ զինվորական. մեծ է Աստծո ողորմությունը և մենք ճանապարհ ունենք անցնելու, ապրել է պետք: Եթե խնայողությամբ ցանես, խնայողությամբ էլ կինծես: Հայրենիքին մեծ-մեծ գովասանքներ պետք չեն, հայրենիքին գործեր են պետք, հստակ քայլեր, որոնք տանում են դեպի գարգացում:

Սարիամ ԱՍՐՅԱՆ, աշխարհագրություն 3-րդ կուրս

«Քո ժամանակը»

ԱՐՑԱԽԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Տպաքանակ՝ 400
Տպագրվում է Արցախի պետական համալսարանի հրատարակչության տպարանում
Մեր հասցեն՝ Մ.Գրչի 5: 7հռ.՝ (047) 94 04 91

Խմբագիր՝ Զ.ՍԱՌԱՋՅԱՆ
Համաստ Մկրտչյան,
լրագրություն 3-րդ կուրս

ՔՈ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Ուզո՞ւմ ես գուշակել, տեսնել մի ժողովրդի ապագան՝ նայի՛ր նրա երիտասարդությանը: ԳԱՐԵԳԻՆ ՆԺԴԵՅ

№ 1
ՀՈՒՆՎԱՐ-ՓԵՏՐՎԱՐ
2021

ԱՐՑԱԽԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՍՈՎՈՐԵՑՐԵՑ ԷԼ ԱՎԵԼԻ ԳՆԱՀԱՏԵԼ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

2020թ. սեպտեմբերի 27-ին Արցախի Հանրապետության դեմ սանձազերծված պատերազմի առաջին իսկ պահից ԱրՊՀ տղա ուսանողները, կիսատ թողնելով բոլոր պարապմունքները, շտապեցին առաջնագիծ՝ իրենց նպաստը բերելու հայրենիքի պաշտպանությանը: Այդ առաջիններից մեկը «Լրագրություն» 4-րդ կուրսի ուսանող Հայկ Ավանեսյանն է, ում հետ պատերազմական օրերի, զգացողությունների մասին զրուցել է Մանե Գաբրիելյանը:

-Հայկ, երբ իմացար, որ պատերազմ է սկսվել Արցախում, ո՞րն էր քո առաջին քայլը:

-Սեպտեմբերի 27-ին՝ առավոտյան, պատերազմը սկսելուն պես շտապեցի մորս և փոքր եղբորս նկուղ իջեցնել: Այնուհետև շտապեցի Ստեփանակերտի զինկոմիսարիատ, այնտեղից ինձ ուղարկեցին պալիտ... Մանե, պալիտին անունը մոռացալմ (ժպտում է, պալիտ-Ստեփանակերտի մշակույթի և երիտասարդության պալատի շենք): Ժամը 10-ին մենք շարժվեցինք դեպի Եղնիկների զորամաս:

-Պատերազմի ընթացքում ամենաշատը ո՞ւմ և ինչի՞ մասին էիր մտածում:

-Պատերազմի ընթացքում ամենաշատը մտածում էի իմ հարազատների մասին: Քանի որ կապի խնդիր կար, և երկար ժամանակ էի կարողանում կապվել հարազատներիս հետ, անընդհատ մտածում էի, թե այդ պահին ինչ է կատարվում Ստեփանակերտում, ինչպես է հարազատներիս վիճակը: Քանի որ հայրս նույնպես պատերազմի առաջին իսկ օրը մեկնել էր առաջնագիծ, անընդհատ փորձում էի ինչ-որ կերպ տեղեկություն իմանալ նրա մասին, բայց ոչ մի կերպ չէր ստացվում: Մտածում էի կատարվածի հետևանքների մասին, թե ինչպես պետք է լինի ապագայում: Առաջին իսկ օրվանից պարզ էր, որ այս պատերազմը տարբերվում է ապրիլյանից իր մասշտաբներով, և օրեցօր տեսնելով մեր տարածքային և մարդկային կորուստները՝ հարց էր առաջանում՝ սրա վերջը ո՞նց պետք է լինի:

-Ի՞նչ զգացողություններ ես ունեցել նո-

յնեբերի 9-ի համաձայնագրի ստորագրման լուրը լսելու պահին. կարողանում ես համակերպվել այդ ամենի հետ:

-Լուրը լսելով՝ չեմ կարողանում բնութագրել, թե ինչ զգացողություն էր մոտս, որովհետև մի կողմից անկարագրելի դժվար էր համակերպվել այն մտքի հետ, որ հանձնում ենք այն տարածքները, որոնք միշտ եղել են հայկական, որի վրա հայ զինվորի արյունն է թափված, իսկ մյուս կողմից տեսնելով, թե ինչպես էր իրավիճակը օրեցօր բարդանում և գնալով ինչքան էր զոհերի թիվը շատանում, ցանկանում էի, որ օր առաջ պատերազմը ավարտվի, բայց առանց հայկական հողերը հանձնելու:

-Ի՞նչ դրական հիշողություններ ես քեզ հետ բերել սահմանից:

-Դրական հիշողություններ պատերազմից չունեմ: Դրական կարող եմ համարել միայն նոր ընկերներ ձեռք բերելը:

-Ի վերջո, պատերազմը ի՞նչ փոխեց քո կյանքում և ի՞նչ սովորեցրեց քեզ:

-Պատերազմը սովորեցրեց էլ ավելի գնահատել այն, ինչ ունեմ: Փոխեց ապագայի հանդեպ ունեցած պլաններս, փոխեց տրամադրությունս:

-Մաղթում ենք քեզ և բոլորիս հաջողություններ:

Հարցազրույցը՝ Մանե Գաբրիելյանի, լրագրություն 4-րդ կուրս

ԹԵՐԹԵԼՈՎ 44 ԷԶԱՆՈՑ ՕՐԱԳԻՐԸ

Լուսաբացին, որ արևն իր շողերը նոր էր դուրս հանում, որ երկինքը ջիմջ ու պարզկա էր, մենք չէինք էլ կարող պատկերացնել, որ այդ հանգստությունը մի վայրկյանում անհետ կկորչի, քաղաքի տարբեր մասերում կփլվեն շենքերը, ու մենք, մեր կամքից անկախ, արտասովոր աչքերով ու տագնապահար սրտով, կհեռանանք հայրենիքից:

Պատերազմ էր սկսվել Արցախ աշխարհում... Չարաբաստիկ լուրն իմանալուն պես մենք ապաստան գտանք նկուղներում, բայց թշնամին այնքան էր հարվածում հայրենիքի տարբեր սահմաններին, որ փակ ականջներով, միևնույն է, լսում էինք այն անտանելի ծայները: Վախից կուչ էինք եկել նկուղի սառը պատերի տակ ու Աստուծոց միայն մի բան էինք խնդրում.

-Տե՛ր Աստված, աղաչում եմ, դադարեցրու այս անհիճյալ պատերազմը, չեմ ուզում մեռնել, ապրել եմ ուզում:

Ու այսպես, աղոթքը մեր շուրթերին պահած, պաշտպանվում էինք անագորույն թշնամու զենքերից արծակված հարվածներից: Անցնում էին րոպեներ, դադարում էին ծայները, սակայն վախը դեռ մեր սրտերում էր, իսկ վախի ու սարսափի հետ մեկտեղ մեզ ուղեկցում էր այն միտքը, որ հայոց սահմանին այդ պահին կանգնած է հայրենասիրությամբ ու հայրենիքի արժանի զավակ լինելու վեհ գաղափարով դաստիարակված հայ զինվորը: Մենք հավատում էինք մեր

քաջարի, տասնութ-քսան տարեկան մեր առյուծասիրտ տղաների բազկի ուժին, քանզի մեկ անգամ չէ, որ նրանք ապացուցել են, որ հայրենիքի պաշտպանությունն ու փրկությունը վեր է սեփական մատաղ կյանքից:

Մենք ստիպված հեռացանք մեր սեփական տնից, այն համոզմունքով, որ պատերազմը մի քանի օր է տևելու, ու նորից վերադառնալու ենք հայրենի օջախներ: Բայց արի ու տես, որ պատերազմը չէր դադարում, պատերազմը չէին դադարեցնում, իսկ սահմանին անմահանում էին մեր տղաները՝ իրենց կյանքի գնով փորձելով պահել հայրենիքից մի թիզ հող: Մեկը վիրավորվում էր ու վիրավոր ձեռքով կամ ոտքով առաջ շարժվում, երկրորդը նետվում էր վիրավոր ընկերոջը փրկելու, իսկ երրորդը, իր հերթը չհասած, վազելով մտնում էր տանկը, որ պայթյունի մեկ հարվածով ոչնչացնի անկուշտ թշնամուն. մարտական ոգին անասելի բարձր էր: Ահա այսպես օրերն անցնում էին, օր օրի մարտերը թեժանում էին, մեր տղաները հերոսանում էին՝ թշնամական անօդաչուներ ու մարտական տեխնիկա ոչնչացնելով, և, ցավոք, իրենց կյանքի գնով մեզ պաշտպանելով: Ամեն անգամ սահմանից մի լավ լուր լսելուն պես մեզ հույս էինք տալիս, որ ամեն բան լավ է լինելու, որ հաղթելու ենք, որ տուն ենք վերադառնալու՝ գրավյալ նոր տարածքներով: Սակայն այլ պատկերներ ու գույներ էին ստանում այն րոպեները, երբ լսում էինք մեր տղաներից որևէ մեկի մահվան լուրը. չէ, նրանք չէին մահանում, նրանք անմահանում էին...

Մենք 44 օր շարունակ անքուն գիշերներ էինք անցկացնում, արտասվում, ծիծաղում, տխրում ու ուրախանում... Պատերազմից հետո Արցախում այսօր կյանքը շարունակվում է, այն փորձում է հաղթել մահին... միայն թե մեր տղաները մեզնից չհեռանային:

Կարոտն ուղղակի ճմլում է մեր հոգին...

Մանե Գաբրիելյան, լրագրություն 4-րդ կուրսի ուսանողուհի

ԻՄ ԱՂՈԹՔ - ՄՐՄՈՒՆՋ ՄԱՅՐԵՆԻ

Մայրենի լեզվի միջազգային օրվա առթիվ ակադեմիկոս Ս. Արրահամյանի անվան հայոց լեզվի ամբիոնը հայտարարել էր «Լավագույն ստեղծագործող» անվանակարգով շարադրությունների մրցույթ: Մրցույթում հաղթող է ճանաչվել «Հայոց լեզու և գրականություն» 2-րդ կուրսի ուսանողուհի Տաթևիկ Ղահրամանյանի աշխատանքը:

Հավերժությամբ բյուրեղացած լեռներս ծայնիդ ամբարված արծազանքներն են հնչեցնում եկեղեցու անդուլ դողանջող զանգերի պես: Մատուռն առանց զանգի մատուռ չէ: Հնչյուններդ ցնցում են լեռները, փարվում ժայռեղեն դեմքին և օժում նրանց հայկականությամբ:

-Այբ-բեն-գիմ,-հնչում է ծայնդ դարերից եկած օրհներգի պես: Արթմնության շնչով երգեր ես հյուսում՝ երկնքից փրկություն աղերսող: Դու երգից աղոթք ես դառնում, աղոթքից՝ երգ...

Ամեն սերնդի հետ մի նոր աղյուս ես ազուցում հիմնաքարիդ: Պատերդ օրեցօր հղկվում են, որ հանկարծ ժամանակի ուժը ճաքեր չթողնի նրանց վրա, մռայլ քամիներից չմերկանաս, օտար պատերի չսեղմվես՝ սերտաճելով նրանց: Չէ՞ որ դու անառիկ ամրոց ես:

Իմ արիական լեզու, ծննդյանս օրվանից, երբ աչքերս իրենց բաժին լույսով աշխարհը տեսան, դու սրտիս լույսը դարձար՝ աշխարհը ճանաչելու: Դեռ իմ օրոցքում մորս փաղաքուշ շշուռները քեզ ձուլեցին հոգուս, սրտիս շեփորը դարձրին՝ հայրենիքիս ի սրտե երգեր ծոցնելու համար: Օտար լեզուները ժանգոտ շեփորների պես խուլ են, համրացնում են սիրտս: Դու ես օրորոցային կարոտս, մանկական հեքիաթներիս շունչը, իմ ամենօրյա աղոթք-մրմունջն առ Աստված:

Հայ շինականն ամեն անգամ իր բաիը հողին խրելիս քեզնով է օրհնել հայրենիքը, խոսել հարազատ հողի հետ: Հունձի ժամանակ արդար քրտինքը սրբելիս քո հնչյուններով հառաչել է հայ մարդը, օրհնել բերքը հյութեղեն քո բառերով: Իրենց առաջին սիրո խոսքերը տղաները քո բառերով են հյուսել աղբյուրից սափորներով ջուր լցնող երկարածամ աղջիկների համար: Շառաչում աղբյուրի ջուրը հնչյուններովդ քրքջում է՝ ամեն անգամ ամբարելով սիրո

րո քաղցրիկ խոսքերը: Դու հողի ու հունձքի, կարոտի ու սիրո լեզու ես: Չնշմարվող օտար հորիզոններից քաղցր հնչյուններդ ձգվում են դեպի հայրենիք՝ անհայրենիք մնացած թշնամ սրտերից: Տառերդ եռում են հայ պանդուխտի շուրթերին, օտար ափերում ունկերը լարած ականջալուր են ծայնիդ, որ աշխարհի ամենահեռու կետերում գոնե մեկ անգամ լսեն ծայնդ: Կոմիտասի երգերը լսելիս ծայնդ ծարավից այրվող հոգու պես հայերեն կանչում է հայրենիք: Կոմիտասի երգերում քո ջիմջ աղերսներն են...

Ավա՛ղ, դու նաև կռուների կանչ ես՝ օրեցօր սովաբացող երամի կարոտաբաղձ ելևէջ, լալահառաչ հրաժեշտ:

Դու մարմին ես առնում միայն հայրենիքում, քեզնով են քարերս խոսում, ծանծաղ գետերն աղմկում: Նվաղ սրտի արնաքամ վերքերը քեզնից ազահորեն վերցված փշուրներով են ամոքվում: Օտար լեզուներով ինչպե՞ս սփոփվել, ինչպե՞ս լացել հայերեն:

Ավա՛ղ, որդուն պատերազմ ուղարկող մոր արցունքախառն հեկեկանք ես, կռվի դաշտում վիրավոր եղբորը սիրտ տվող ուժ, անմահացող զինվորի վերջին մրմունջ...

Դու ազգի երկունքն ես, և քո մահն ազգի վախճանն է: Ուրիշ ո՞ր լեզվով են մեր պատմությունն ավանդելու, օտար լեզվով են նոր էջեր գրվելու: Դու միաբանության գլխավոր երակն ես, որ անվերջ սնուցում է ազգիս սիրտը, բաբախեցնում, անվերջ բաբախեցնում:

Ապրի՛ր, լեզուս, որ ազգիս սիրտը ժամանակի արհեստական բարքերով չփոխեն: Ապրի՛ր, որ ապրենք հայերեն...

**Տաթևիկ Ղահրամանյան
Հայոց լեզու և գրականություն 2-րդ կուրս**